

abonnees en adverteerders). Dat is per week, dus **5 miljoen** gulden per jaar!

Tijdschriften als *Libelle*, *HP/de tijd*, *Elsevier*, *Viva*, *Cosmopolitan* en vele vele anderen besteden eveneens ruimte aan boekbesprekingen en interviews. Deze vormen van leesbevordering zijn erg lastig te besommen met name vanwege de ontzagwekkende hoeveelheid tijdschriften op de markt. Rekenen we gemakshalve 50 tijdschriften die gemiddeld wekelijks twee pagina's kopij à 300 gulden aan leesbevordering besteden, dan gaat het al om 30.000 gulden per week = **1,5 miljoen** gulden per jaar.

Publieksuitgevers Promotiebudgetten van algemene uitgeverijen bedragen circa 5 procent van hun omzet. In 1997 zetten de algemene uitgevers zo'n 1,01 miljard om (consumentenprijzen). Van hun netto-omzet (ca 50 procent van dat bedrag) besteden de algemene uitgevers zo'n 5 procent aan advertenties, verkoop promotiegerichte borrels, presentaties, etentjes, postermaterialen en wat dies meer zij. Totaal 5 procent van 50 procent van 1 miljard: **25 miljoen** gulden.

Club & keten Georganiseerde boekverkopers. Aan direct mail en advertenties besteedt ECI miljoenen, maar niemand wil zeggen hoeveel precies. Daarnaast maakt ECI acht catalogi per jaar. Ook boekhandelsketens als Libris, Boe-

kenpartners, Ako, et cetera maken catalogi. In totaal worden er zeker 15 miljoen, maar waarschijnlijk zelfs wel 25 miljoen boekenprospectussen (à 1 gulden) per jaar verspreid. Een behoorlijk deel van de kosten wordt gedragen door boekhandelaren en uitgevers die in die folders adverteren. Een totaalbedrag van **15 miljoen** gulden lijkt redelijk correct.

Daarnaast participeert bijvoorbeeld ECI nog in de Stichting Kinderen en poëzie voor ongeveer een halve ton per jaar en geeft ze ruw geschat zo'n 200.000 gulden uit aan de Opstelwedstrijd onder Vlaamse scholieren. Minstens **350.000** gulden aan non-commerciële leesbevordering, dus.

Boekhandel Wat geven boekhandels aan leesbevordering uit? Leesavondjes, signeersessies et cetera, het valt nauwelijks te besommen. Een avondje met een schrijver die voor de vaste klanten van de boekhandel voorleest en signeert zal, inclusief eten, drank, reiskosten, een aardigheidje en extra personeelskosten, snel duizend gulden kosten. Als tweehonderd boekhandels dat vijf keer per jaar doen gaat het al om 100.000 gulden. Fanatieke boekhandelaren doen het vaker, maar ze worden ook weer ondersteund door sss.

Daarnaast maken boekhandelaren mailings en plaatsen ze advertenties in de meest uiteenlopende media. Aan drie mailings per jaar besteedt een boekhandelaar ongeveer 4500 gulden. Aan advertenties

ook nog zo'n 7500 gulden op jaarbasis. Totaal: 12.000 gulden per jaar. Aannemende dat de helft van de boekhandelaren zo actief is en de andere helft in een gezamenlijke actie (zoals Libris, Boekenpartners) is ondergebracht of niets extra's doet, resteert er een post van 12.000 gulden vermenigvuldigd met 800 boekhandels maakt **10 miljoen** gulden.

SLA's Stichtingen Literaire Activiteiten als SLAA, SLAU en SLAL en vele kleinere stichtingen (in totaal ongeveer 100), alsmede literatuurfestivals als Winter-schrift, Zomertuin, Crossing Border en Poetry International bestaan doorgaans voor ruwweg de helft van subsidies van OCW, en voorts van gemeentelijke en provinciale subsidies, van kaartverkoop en soms van enige financiële inmenging van het bedrijfsleven. Zodoende geven de stichtingen ongeveer **3 tot 3,5 miljoen** gulden uit en kosten de grote festivals nog eens **1 miljoen** gulden. In totaal **4,5 miljoen** gulden.

De totale besomming bedraagt **88 miljoen gulden**. Zoals gezegd is dat een bijzonder ruwe schatting, maar wel de nauwkeurigste benadering die er vooralsnog bestaat.

GERT JAN DE VRIES

Auteursrecht legt het af tegen vrijheid van meningsuiting

Het Zwitserse Anne-Frankfonds is op 12 november in het ongelijk gesteld met kort geding dat het had aangespannen tegen *Het Parool* (zie ook *Boekblad* 46, pagina 13). Het Anne-Frankfonds kwam op tegen de publicatie deze zomer door *Het Parool* van drie tot dan toe onbekende velletjes uit het dagboek van Anne Frank. Aangezien de publicatie zonder toestemming van de auteursrechthebbers was geschied, meende het Anne-Frankfonds dat er sprake was van inbreuk op het auteursrecht. De president van de rechtbank heeft het beroep van *Het Parool* op de vrijheid van meningsuiting echter zwaarder laten wegen dan de inbreuk op het auteursrecht. Opmerkelijk is dat de president bij

zijn oordeel dat er sprake zou zijn van schending van het auteursrecht, dit oordeel heeft gebaseerd op de schending van "het recht om zich te verzetten tegen een aantasting van het werk die nadeel zou kunnen toebrengen aan de eer of de naam van de maker of aan zijn waarde in deze hoedanigheid". De keuze voor deze rechtsgrond is opmerkelijk omdat er geen sprake lijkt van een dergelijke aantasting van het werk door *Het Parool*. Er is immers helemaal niets met het werk gebeurd, laat staan dat het werk is aangetast. Waarschijnlijk heeft de president met zijn verwijzing naar het recht om zich te verzetten tegen de aantasting van een werk die nadeel zou kunnen toebrengen aan de eer en

goede naam, gezocht naar een plek voor de privacy-bescherming in het auteursrecht. Een beroep op privacy-bescherming om de publicatie van intieme dagboek aantekeningen te verbieden, is immers — geheel los van het auteursrecht — heel goed denkbaar. De president heeft dit inhoudelijk ook overwogen, maar vastgesteld dat de inhoud van de gepubliceerde aantekeningen niet een dergelijke schending opleveren nu de betreffende pagina's geen ongunstig beeld opleveren van Anne Frank en haar nabestaanden, in het bijzonder geen ongunstiger beeld dan in de wél gepubliceerde gedeeltes van het dagboek het geval was. Inhoudelijk lijkt mij dat een juiste overweging en het is daarom begrijp-

elijk dat het belang van de privacy-bescherming het in dit geval aflegt tegen de vrijheid van meningsuiting, gelet op de nieuwwaarde van de opgedoken dagboek aantekeningen. Met het auteursrecht heeft het echter weinig van doen, zeker wanneer er geen sprake is van een aantasting van het werk. Of het Anne-Frankfonds in hoger beroep gaat, is op dit moment nog niet bekend.

MARCEL DE ZWAAN

De auteur is advocaat bij Houthoff te Amsterdam en gespecialiseerd in intellectueel eigendom.